

20 Απριλίου, 1992

[ΠΙΚΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στές]

ΠΕΛΑΓΙΑ ΕΓΓΛΕΖΑΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ,

Εφεσείουσες,

v.

ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Εφεσιβλήτου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7811).

- 5 Διοικητικό δίκαιο — Αποζημιώσεις δυνάμει του άρθρου 146.6 του Συντάγματος — Απόφαση αρμόδιας αρχής σχετικά με τα κριτήρια εισδοχής σπουδαστών στην Παιδαγωγική Ακαδημία για το ακαδημαϊκό έτος 1984-1985 ακυρώθηκε λόγω περιλήψης κριτηρίων αναφερομένων στο φύλο των υποψηφίων — Επανεξέταση και αποκατάσταση της νομιμότητας — Οι εφεσείουσες και πάλι αποκλείστηκαν λόγω της επίδοσης τους στις γραπτές εξετάσεις — Η απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου να θεωρήσει την αξίωση για αποζημιώσεις σαν ανυπόστατη κρίθηκε ορθή από το Εφετείο.
- 10 Οι εφεσείουσες ήσαν υποψήφιες για είσοδο στην Παιδαγωγική Ακαδημία κατά το ακαδημαϊκό έτος 1984-1985. Η αρμόδια αρχή είχε καθορίσει σαν κριτήρια για εισδοχή, εκτός από την επίτευξη ορισμένου επιπέδου επίδοσης στις εισαγωγικές εξετάσεις, και ποσοστό εισδοχής ανδρών και γυναικών. Οι εφεσείουσες δεν πέτυχαν
- 15 στις εισαγωγικές εξετάσεις τέτοια επίδοση ώστε να δικαιούνται να εισέλθουν στην Παιδαγωγική Ακαδημία. Με προσφυγή τους στο Ανώτατο Δικαστήριο πέτυχαν την ακύρωση της απόφασης για μη εισδοχή τους λόγω της ύπαρξης του κριτηρίου σχετικά με το φύλο των υποψηφίων. Μετά την εν λόγω ακυρωτική απόφαση η αρμόδια αρχή επανεξέτασε το θέμα και αποκατάστησε τη νομιμότητα με
- 20 νέα απόφασή της, δυνάμει της οποίας και πάλι οι εφεσείουσες δεν εδικαιούνται να εισέλθουν στην Παιδαγωγική Ακαδημία λόγω της επίδοσης τους στις εξετάσεις.
- 25 Με αγωγή τους στο Επαρχιακό Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 146.6 του Συντάγματος, οι εφεσείουσες αξίωσαν αποζημιώσεις για ισχυριζόμενη ζημία που υπέστησαν, λόγω της ακυρωθείσας απόφασης. Το Επαρχιακό Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή σαν ανυπόστατη, διότι έκρινε ότι οι εφεσείουσες δεν είχαν αποδείξει ότι είχαν υποστεί οποιαδήποτε ζημία, ενόψει του ότι με την επανεξέταση η νομιμότητα είχε αποκατασταθεί με την νέα απόφαση της αρμόδιας αρχής.
- 30

Αποφασίσθηκε ότι:

(α) Η ακύρωση διοικητικής απόφασης δεν θεμελιώνει αφ'εαυτής δικαίωμα για αποζημίωση από πολιτικό δικαστήριο. Τέτοιο δικαίωμα εγείρεται μόνο εφόσον η αξίωση του διοικουμένου δεν έχει ικανοποιηθεί από την αρμόδια αρχή. 5

(β) Στην προκειμένη περίπτωση η αποκατάσταση της τροθείσας νομιμότητας με την νέα απόφαση της αρμόδιας αρχής είχε ικανοποιήσει την υποχρέωση που έθετε το άρθρο 146.5 του Συντάγματος για ενεργό συμμόρφωση με την ακυρωτική απόφαση.

(γ) Δικαίωμα για αποζημίωση θα εγείρετο αν, παρά την αποκατάσταση της νομιμότητας, είχε προκύψει ζημία, που δεν είχε ικανοποιηθεί από την αρμόδια αρχή. Στην προκειμένη περίπτωση δεν είχε προκύψει οποιαδήποτε ζημία διότι οι εφεσείουσες δεν ήσαν, βάσει του γραπτού διαγωνισμού, μεταξύ των εισακτέων φοιτητών. 10

Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα. 15

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Christoforou v. Republic (1985) 3 C.L.R. 272·

Republic v. Christoforou (1986) 3 C.L.R. 1523·

Petrides v. The Greek Communal Chamber (1965) 1 C.L.R. 39·

Attorney-General v. Markoullides (1966) 1 C.L.R. 242· 20

Marcou v. Republic (1968) 3 C.L.R. 166·

Tsakistos v. Attorney-General (1969) 1 C.L.R. 355·

Hapeshis v. Republic (1979) 3 C.L.R. 550·

Christophides v. Attorney-General (1981) 1 C.L.R. 80·

Frangoulides v. Republic (1982) 1 C.L.R. 462· 25

Kampis v. Republic (1984) 1 C.L.R. 314·

Αγρόκτημα Λανίτη Λτδ ν. Διευθυντή Τμήματος Δασών (1991) 1 A.A.Δ. 225·

Έφεση.

Έφεση από τις ενάγουσες κατά της απόφασης του 30
Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Δημητρίου, Προσ.
Π.Ε.Δ. Ναθαναήλ, Ε.Δ.) που δόθηκε στις 22.12.1988 (Αρ.

- 5 Αγωγής 6386/86) με την οποία απορρίφθηκε ως ανυπόστατη αγωγή τους, για ζημιά που υπέστησαν από την απόφαση των εκπαιδευτικών Αρχών για την εισδοχή σπουδαστών στην Παιδαγωγική Ακαδημία για το ακαδημαϊκό έτος 1984 - 1985.

Α.Σ. Αγγελίδης, για τις εφεσείουσες.

Αλ. Ευαγγέλου, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τον εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

- 10 ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

- ΠΙΚΗΣ, Δ. : Οι εφεσείουσες αμφισβητούν με την έφεση την ορθότητα της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας, με την οποία απορρίφθηκε ως ανυπόστατη αγωγή τους κατά της Δημοκρατίας, για ζημιά που, κατά τους ισχυρισμούς τους, υπέστησαν από την απόφαση των εκπαιδευτικών Αρχών για την εισδοχή σπουδαστών στην Παιδαγωγική Ακαδημία (Κλάδος Διδασκάλων) για το ακαδημαϊκό έτος 1984-85. Βάσει της διοικητικής εκείνης απόφασης αποκλείστηκε η εισδοχή τους στην Παιδαγωγική Ακαδημία το χρόνο εκείνο. Προσφυγή που άσκησαν εναντίον της διοικητικής εκείνης απόφασης, βάσει του άρθρου 146.1, έγινε δεκτή και η απόφαση ακυρώθηκε - *Christoforou and Others v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 272 (εκδόθηκε στις 22/11/85). Έφεση που άσκησε η Δημοκρατία εναντίον της πιο πάνω δικαστικής απόφασης απορρίφθηκε - *Republic v. Christoforou and Others* (1986) 3 C.L.R. 1523 (εκδόθηκε στις 28/8/85).

- 30 Σύμφωνα με τις θέσεις των εφεσειουσών, η ακύρωση της διοικητικής απόφασης τεκμηρίωσε το παράνομο της πράξης και στοιχειοθέτησε το δικαίωμα για τη διεκδίκηση αποζημιώσεων για τη ζημιά που υπέστησαν, βάσει του άρθρου 146.6 του Συντάγματος. Η επίμαχη διοικητική απόφαση του 1984, με την οποία έγινε η επιλογή των σπουδα-

στών που θα εισάγονταν στην Παιδαγωγική Ακαδημία το 1984, ακυρώθηκε γιατί βασίστηκε, εν μέρει, σε αντισυνταγματικά κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά είχαν τεθεί με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 14/6/84 (Αρ. Απόφασεως 24659), σύμφωνα με την οποία η επιλογή των 5 σπουδαστών θα γινόταν όχι μόνο με βάση την επιτυχία τους στις εισαγωγικές εξετάσεις, αλλά και με βάση το φύλο τους. Ο αριθμός των εισακτέων ορίστηκε σε 50, και οι θέσεις καταμερίστηκαν μεταξύ των αρρένων και θηλέων υποψηφίων κατ' αναλογία, 50% προς 50%. Βάσει των 10 αποτελεσμάτων του γραπτού διαγωνισμού, οι εφεσείουσες δεν ήταν μεταξύ των 50 επιτυχεστέρων υποψηφίων· υπερτερούσαν όμως σε βαθμολογία έναντι αριθμού αρρένων υποψηφίων οι οποίοι είχαν επιλεγεί λόγω του διαχωρισμού των εισακτέων κατά φύλο. Το Ανώτατο Δικαστήριο 15 ακύρωσε την απόφαση λόγω της αντινομίας του διαχωρισμού των εισακτέων κατά φύλο προς το δικαίωμα της εκπαίδευσης που κατοχυρώνεται από το άρθρο 20 του Συντάγματος. Κατ' έφεση, το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε 20 ότι ο διαχωρισμός των εισακτέων κατά φύλο προσέκρουε στην αρχή της ισότητας που κατοχυρώνεται από το άρθρο 28 του Συντάγματος, διαπίστωση που καθιστούσε, λόγω του θεμελιακού τους χαρακτήρα, μη αναγκαία τη διερεύνηση της δυνατότητας συμβιβασμού της διάκρισης με το δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το άρθρο 20 του Συ- 25 ντάγματος. Μετά την απόρριψη και της έφεσης, οι αρμόδιες αρχές επανεξέτασαν την ακυρωθείσα απόφαση με βάση τις πραγματικότητες του 1984. Όπως μπορούσε να προβλεφθεί, οι εφεσείουσες δεν ήταν μεταξύ των επιλεγέντων λόγω του ότι δεν περιλαμβάνονταν μεταξύ των 50 30 επιτυχεστέρων υποψηφίων, ούτε ακόμα μεταξύ των πρώτων επιλαχόντων. Οι εφεσείουσες απέκτησαν δικαίωμα εισδοχής στην Παιδαγωγική Ακαδημία λόγω της επιτυχίας τους στις εισαγωγικές εξετάσεις του επόμενου έτους, οπότε και κατέστησαν σπουδάστριες της Παιδαγωγικής 35 Ακαδημίας.

Όπως συνάγεται από την απόφαση του Εφετείου, η υποψηφιότητα των εφεσείουσών για εισδοχή το 1984, τους παρείχε έρεισμα για προσβολή της απόφασης με την οποία

- αποκλείστηκε η υποψηφιότητά τους. Η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος για προσβολή διοικητικής πράξης ή απόφασης, δε συνεπάγεται και δικαίωμα επιλογής κατά την επανεξέταση εφόσον ήθελε ακυρωθεί η διοικητική πράξη κατά
- 5 την αναθεώρηση. Επίσης πρέπει να επισημάνουμε ότι το αντικείμενο της προσφυγής, και υπό την αίρεση των περιορισμών της δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας και της έφεσης, ήταν η εγκυρότητα της απόφασης για την επιλογή των
- 10 όχι αφεαυτής η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία τέθηκαν τα κριτήρια για εισαγωγή.

- Το Επαρχιακό Δικαστήριο έκρινε ότι η αγωγή των εφεσεουσών ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία γιατί, μετά την εξαφάνιση της ακυρωθείσας πράξης και επανεξέταση
- 15 του θέματος, αποκαταστάθηκε η νομιμότητα χωρίς να αφεθούν οποιαδήποτε κατάλοιπα ζημίας στις εφεσεύσεις. Η απόφαση είναι σωστή για τους λόγους που επεξηγούνται πιο κάτω :-

- Με την εξαφάνιση της ακυρωθείσας πράξης αποκαταστάθηκε η νομιμότητα περαιτέρω, με την απόφαση που
- 20 λήφθηκε κατά την επανεξέταση, στοιχειοθετήθηκε στο πεδίο του διοικητικού δικαίου ότι οι εφεσεύσεις δεν είχαν δικαίωμα εισδοχής στην Παιδαγωγική Ακαδημία για το ακαδημαϊκό έτος 1984-85 λόγω της, συγκριτικά με άλλους υποψηφίους, αποτυχίας τους στη γραπτή δοκιμασία.
- 25

- Το ερώτημα που εγείρεται είναι αν, μετά την επανόρθωση και αποκατάσταση της νόμιμης τάξης πραγμάτων, οι εφεσεύσεις υπέστησαν οποιαδήποτε ζημία. Το θέμα άπτεται της ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 146.6
- 30 του Συντάγματος. Το άρθρο αυτό αποτέλεσε το αντικείμενο πολλών δικαστικών αποφάσεων [βλ. μεταξύ άλλων, *Phedias Kyriakides v. Republic*, 1 R.S.C.C. 66; *Pantellis Petrides v. The Greek Communal Chamber and Another* (1965) 1 C.L.R. 39; *Attorney-General v. Andreas A.*
- 35 *Markoullides and Another* (1966) 1 C.L.R. 242; *Marcou and Another v. Republic* (1968) 3 C.L.R. 166; *Costas Tsakistos v. Attorney-General* (1969) 1 C.L.R. 355; *Hapeshis v.*

Republic (1979) 3 C.L.R. 550; *Christophides v. Attorney-General* (1981) 1 C.L.R. 80; *Frangoulides v. Republic* (1982) 1 C.L.R. 462; *Kampis v. Republic* (1984) 1 C.L.R. 314; *Αγρόκτημα Λανίτη Λτδ. και Άλλοι ν. Διευθυντή Τμήματος Δασών και Άλλου*, (1991) 1 Α.Α.Δ. 225]. 5

Οι αρχές που προκύπτουν από τη νομολογία μπορεί να συνοψισθούν ως εξής :

(1) Όπως το κείμενο του άρθρου 146.6 υποδηλώνει, και η νομολογία βεβαιώνει, η ακύρωση διοικητικής απόφασης δε θεμελιώνει αφεαυτής δικαίωμα για αποζημίωση 10 από πολιτικό δικαστήριο. Δικαίωμα για αποζημίωση εγείρεται "εφ' όσον η αξίωσις αυτού δεν ικανοποιηθή υπό του περι ου πρόκειται οργάνου, αρχής ή προσώπου".

(2) Η αποκατάσταση της τρωθείσας νομιμότητας, όπως 15 διαπιστώνεται στην αναθεωρητική ακυρωτική απόφαση, αποτελεί ευθύνη του αρμόδιου διοικητικού οργάνου στο πεδίο του δημόσιου δικαίου. Παράλειψη αποκατάστασης της νομιμότητας με την εξαφάνιση της πράξης, συνιστά παράλειψη εκπλήρωσης υποχρέωσης που θέτει το άρθρο 20 146.5 του Συντάγματος που επιβάλλει την ενεργό συμμόρφωση με την ακυρωτική απόφαση, και συνιστά παράλειψη υποκείμενη σε αναθεώρηση βάσει του άρθρου 146.1. Στην προκείμενη περίπτωση, η Διοίκηση συμμορφώθηκε με την 25 εξαφάνιση της πράξης και την επανεξέταση της ακυρωθείσας απόφασης. Η μη αμφισβήτηση της νέας απόφασης, σε συνδυασμό με το τεκμήριο της νομιμότητας, επισφραγίζουν το πλαίσιο της νομιμότητας αναφορικά με τη διοικητική λειτουργία. Δικαίωμα για αποζημίωση εγείρεται αν, 30 παρά την αποκατάσταση της νομιμότητας, προέκυψε ζημία, η οποία δεν είχε ικανοποιηθεί, από την αρμόδια διοικητική αρχή. Στην προκείμενη περίπτωση δεν προέκυψε καμιά ζημία γιατί οι εφεσείουσες δεν ήταν, βάσει του γραπτού διαγωνισμού, μεταξύ των εισακτέων φοιτητών.

Κάτω από οποιοδήποτε πρίσμα κι' αν ήθελε κριθεί η 35 απαίτηση των εφεσείουσών για αποζημιώσεις, αυτή ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία. Για να επιτύχουν έπρεπε να

- 5 είχαν αποδείξει ότι, παρά το γεγονός ότι δεν είχαν δικαίωμα εισδοχής στην Παιδαγωγική Ακαδημία το 1984, υπέστησαν ζημία η οποία δεν έχει ικανοποιηθεί. Η απαίτησή τους στηρίχθηκε ουσιαστικά στην απώλεια του δικαιώματος για εισδοχή το 1984, και στις συνέπειες που προέκυψαν από τη μη εισδοχή τους. Εφόσο διαπιστώθηκε ότι δεν είχαν δικαίωμα να εισαχθούν το 1984, το βάθος της απαίτησής τους κατέρρευσε.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.